

BK BIRLA CENTRE FOR EDUCATION

SARALA BIRLA GROUP OF SCHOOLS
SENIOR SECONDARY|CO-ED DAY CUM BOYS' RESIDENTIAL SCHOOL
PRE BOARD EXAMINATION-2(2024-25)

MARATHI

Class : X

MARKING SCHEME

Duration : 3 Hrs

Date : 18.12.2024

Max. Marks : 80

विभाग (अ) वाचन व आकलन गुण (15)

प्र 1 (अ) खालील प्रश्नांची उत्तरे पर्यायामधून निवडा (कोणतेही तीन) (3X1=3)

1 ब आकाशाकडे झेपावणा-या

2 ब सुश्राव्य

3 अ ऊर्जा

4 क उध्वस्त घरटी आणि पाखरांचा आक्रोश

प्र 1 (ब) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा :- (कोणतेही तीन) (3X1=3)

1 वेली, फुले, फांदया, असंख्य पक्षी आपला आनंद सोहळा साजरा करत.

2 जंगलातील प्राण्यांनी मानवी वस्तीत न येण्याचा नियम पाळला होता .

3 फुलांच्या सुगंधाचा रस्त्यावरील लोंकांना वेड लागे .

4 उता-यात शहरी माणसाचा उल्लेख अगदी हुशार व लबाड असा केला आहे .

प्र 1(क) उता-याच्या आधारे खालील प्रश्नाचे उत्तर थोडक्यात लिहा :- (कोणताही एक) (1X2=2)

1 सुशिक्षितांच्या डोक्यात आपल्या स्वार्थाच्या कल्पना आल्या आणि ही कल्पना सत्यात उतरवायला काही कूर हात समोर आले एका रात्रीत दोनशे झाडांची कत्तल झाली.

2 आजूबाजूच्या घटत्यातली माणसे आता मूक झाली आहेत. कारण त्यांच्याच माणसांनी सुख वाटता-वाटता त्यांचे खरे सुख हिरावले. माणसाच्या सुखाच्या कल्पना बदलल्यामुळे असे झाले .

प्र 2 (अ) खालील प्रश्नांची उत्तरे पर्यायामधून निवडा :- (कोणतेही तीन) (3X1=3)

1 ब आयुष्याला

2 अ दुनिया

3 ब यश, पैसा, प्रसिध्दी मिळाली तरी गर्व करू नये.

4 ग बजावून सांगणे

प्र 2 (ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा :- (कोणतेही तीन) (3X1=3)

1 कवीच्या मते आयुष्याला आव्हानांचे अत्तर लावावे.

2 ज्याची दांडगी इच्छा असेल त्याला सत्तर मार्ग मिळतील .

3 दुनियेतून जाताना कवी असे काही करायला सांगत आहे ज्याने दुनियेला गहिवर येईल.

4 कवितेतून आव्हानांवर मात करून विजय मिळविण्याची शिकवण मिळते .

विभाग :- ब (20 गुण)

प्र 3 (अ) शब्दांच्या जाती ओळखा :- (कोणतेही चार) (4X1=4)

1 ब विशेषण

2ड आणि

3 क शब्दयोगी अव्यय

4 ब बापरे

5 ड नाम

प्र 3 (ब) काळ ओळखा व बदला (कोणतेही तीन)

(3X1=3)

1 भविष्यकाळ

2 बाहेर मुसळधार पाऊस पडता होता.

3 परीक्षा जवळ आली की मनात धाकधूक होणार.

4 वर्तमानकाळ

प्र 3 (क) वाक्याचे प्रकार ओळखा (कोणतेही तीन)

(3X1=3)

1 देवाच्या दर्शनासाठी भक्तांनी संयम ठेवावा.

2 त्या दिवशी राधा गैरहजर नव्हती

3 उद्गारार्थी वाक्य

4 आज्ञार्थी वाक्य

प्र 3 (ड) समानार्थी शब्द (कोणतेही दोन)

(2X1=2)

1 वाघ =अ व्याघ्र

2 ओढा =क नाला

3 तुष्टी= अ तृप्ती

प्र 4 (अ) विरुद्धार्थी शब्द (कोणतेही दोन)

(2X1=2)

1 दाट क विरळ

2 मरगळ क उत्साह

3 सुरुवात अ शेवट

प्र 4 (ब) लिंग बदला (कोणतेही दोन)

(2X1=2)

1 पती क पत्नी

2 वृद्ध ब वृद्धा

3 मित्र क मैत्रीण

प्र 4(क) वचन बदला (कोणतेही दोन)

(2X1=2)

1 गोष्ट क गोष्टी

2 कल्पना क कल्पना

3 रान ब राने

प्र 4 (ड) समास ओळखा (कोणतेही दोन)

(2X1=2)

1 बाजारहाट ड समाहार व्दं

2 बारभाई क व्दिगु

3 गल्लोगल्ली अ अव्ययीभाव

विभाग-क पाठयपुस्तक आधारित (30 गुण)

प्र 5 (अ) एका वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही तीन)

(3X1=3)

1 अब्दुलला कुष्ठरोगी स्त्रियांना बांगड्या भरण्याची कला साधली होती .

2 भावे सरांच्या प्रयोगावरून लेखकाला आपली उर्जाशक्ती एकत्र केली तर सर्व काही शक्य आहे.हे कळाले.

3 बसून-बसून पत्ते खेळल्याने वनज वाढते.

4 पु.ल.व सुनीताबाईंनी दिलेल्या शालीचा लेखकाने पाठात केलेला उल्लेख पुलकित शाल आहे.

प्र 5 (ब) रिकाम्या जागी योग्य शब्द भरा (कोणतेही तीन)

(3X1=3)

- 1 भौतिकशास्त्र
- 2 भात
- 3 चाचणी
- 4 परिणामकारक

प्र 5 क:- खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर थोडक्यात लिहा:-

(1X3=3)

- 1 भावे सरांची मदत,व्यक्तिमत्त्व घडवले,शास्त्र नाही तर विषयाची गोडी लावली,ऊर्जाशक्ती एकत्र करा काहीही जाळता येईल ह मंत्र दिला.
- 2 शन्नू साधी सुधी घरगुती महिला,धंद्यात मन लावून चार पैसे घरात आणावेत ही अपेक्षा,आपला मुलगा व संसार यालाच विश्व मानणारी. तेवढ्यापुरताच विचार करणारी.
- 3 त्यांच्या पत्नीने वेगवेगळे चमत्कारिक पदार्थ खायला दिले,उकडलेली पडवळे,शेवग्याच्या शेंगा,चवळीच्या शेंगा,भेंडी वगैरे सडपातळ भाज्या देणे,कोबी फलॉवर अशा गुटगुटीत भाज्या खाण्यास मनाई करणे. बिनसाखरेचा चहा प्यायला सक्ती करणे.

प्र 5 ड:- वाक्यप्रचारांचा योग्य वापर करून वाक्य पुन्हा लिहा :-

(5X1=5)

(कीव येणे /सुरुंग लावणे / गलका करणे / हातभार लावणे / अधःपतन होणे)

- 1 मदारी येताच मुलांनी त्याच्याभोवती आवाजाचा एकच गलका केला.
- 2 श्रमदानासाठी सर्व विद्यार्थ्यांनी शिक्षकांना हातभार लावला..
- 3 वाटेवर झोपलेल्या जखमी कुत्र्याची मला कीव आली..
- 4 घरात कचरा करून राधाने आईचा स्वच्छता मोहिमेला सुरुंग लावला.
- 5 हल्लीच्या काळात सदाचारांचे अधःपतन झाले आहे .

प्र 6 अ :- (अ) एका वाक्यात उत्तरे लिहा:- (कोणतेही चार)

(4X1=4)

- 1 देशाच्या मातीवर आपण सर्वांचा अधिकार आहे .
- 2 चातक पक्षी मेघाची विनवणी करतो.
- 3 संतवाणी या अभंगाचे संपादक प्र.डॉ.र.रा. गोसावी आहेत.
- 4 धरणीवर पक्षीण तिचे पिल्लू खाली पडतांना पाहून झेपावते.
- 5 भाकरीला चंद्राची उपमा नारायण सुर्वे या कवीने दिली आहे .

प्र 6 (ब) रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहा :- (कोणतेही चार)

(4X1=4)

- 1ओवाळावा
- 2 युगाचे
- 3 जगमय
- 4 दीनदुबळ्यांचे
- 5 बळकट

प्र 6 क) खालील काव्यपंक्तींचे संदर्भासहित स्पष्टीकरण करा:- (कोणतेही एक)

(1X3=3)

कविता- अंकिला मी दास तुझा कवी - संत नामदेव

भावार्थ – विद्यार्थी आपल्या आकलन शक्तीनुसार भावार्थ लिहतील.

विषय – विविध दृष्टांतातून परमेश्वर कृपेची याचना केली आहे.

किंवा

कविता— स्वप्न करू साकार कवी – किशोर पाठक

भावार्थ – विद्यार्थी आपल्या आकलन शक्तीनुसार भावार्थ लिहतील.

विषय – कवीने देशाच्या उज्ज्वल भविष्याचे स्वप्न रेखाअले आहे.

प्र 7 अ स्थूलवाचन :- एका वाक्यात उत्तरे लिहा :- (कोणतेही तीन)

(3X1=3)

- 1 अरबी भाषेत अत्तर शब्दाला इत्र म्हणतात.
- 2 भारतात अनुसंधोधनाचा पाया डॉ होमी भाभा यांनी घातला.
- 3 दार हा फारसी भाषेचा प्रत्यय आहे .

प्र 7 (ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 40ते 50 शब्दात लिहा :-

(1X2=2)

- 1 मेटलायझिंग प्रक्रियेवर काम न होण्यामागची कारणे 1यंत्रसामग्री असूनही कोणी वापरत नाही
- 2 इंजिनियर फोरमॅनची मागणी 3प्रथम स्वतःकाम न करण्याची प्रवृत्ती
- 2 व्युत्पत्ती कोश म्हणजे शब्दाचे मूळ रूप दाखविणे ,अर्थ स्पष्ट करणे, उच्चारतील बदल व फरक दाखवणे. बदलाचे कारण स्पष्ट करणे.

विभाग– ड लेखन– गुण 15

लेखन

प्र 8 (अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर निबंध लिहा :-

(1X6=6)

- 1 विषयाची निवड -1
- 2 स्वविचारांचे प्रकटीकरण करण्याची क्षमता -1
- 3 घटनांचा तार्किक विचार -1
- 4 भाषा प्रभावी व सोपी -1
- 5 लेखन प्रसंगानुरूप व संवेदनशील -1
- 6 निबंधाचा योग्य समारोप -1

प्र 8 (ब) मुद्दयावर आधारित गोष्ट लिहा. (शीर्षक आणि तात्पर्य आवश्यक)

(1X5=5)

- 1 कथेचे योग्य शीर्षक-1
- 2 कथेतील संवाद मांडणी -1
- 3 लेखनातील घटनाक्रम -1
- 4 भाषेचा ओघ,पात्र -1
- 5 समारोप, तात्पर्य -1

प्र 8 (क) पत्र लेखन :- (कोणतेही एक)

(1X4=4)

- 1 दिनांक व पत्ता -1
- 2 विषय व संबोधन -1
- 3 मुख्य मायना-1
- 4 समारोप -1

..... समाप्त .....